

TURKEY

INTERNATIONAL SCIENTIFIC
ONLINE CONFERENCE

DEVELOPMENT OF PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN MODERN SCIENCES

WOC

WORLD
ONLINE
CONFERENCES

TURKISH International Scientific
Online Conference:

«**DEVELOPMENT OF PEDAGOGICAL
TECHNOLOGIES IN MODERN SCIENCES**»

A collection of articles by Central Asian scholars
Issue 1, Part 1

Indexed databases:

August 31, 2022

woconf.com

DEVELOPMENT OF PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN MODERN SCIENCES: a collection scientific works of the International scientific conference (31nd August, 2022) – Istanbul, Turkey: «AID», 2022. Part 1.

Languages of publication: Polish, Russian, English, Maldaski, Kazaqsha, o'zbek, limba rombnă, Kyrgyz tili, Հայերեն

The collection consists of scientific research of scientists, graduate students and students who took part in the International Scientific online conference «**DEVELOPMENT OF PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN MODERN SCIENCES**». Which took place in Istanbul on August 31, 2022.

Conference proceedings are recomanded for scientits and teachers in higher education establishments. They can be used in education, including the process of post - graduate teaching, preparation for obtain bachelors' and masters' degrees. The review of all articles was accomplished by experts, materials are according to authors copyright. The authors are responsible for content, researches results and errors.

© «AID», 2022

© Authors, 2022

TABLE OF CONTENTS | СОДЕРЖАНИЕ**SECTION 1. ARTICLES FROM CENTRAL ASIA**

1.	ЛЭДИ DIOR Хидоятова Гульноза Умедуллаевна	4
2.	ТРУДНОСТИ ПЕРЕВОДА ЛИТЕРАТУРНЫХ ТЕРМИНОВ Буриева Робия Отажоновна, Обид Шофиев	6
3.	DARYO OQIZIQLARINING HOSIL BO'LISHI VA DARYO OQIMINING HOSIL BO'LISHIDA ULARNING ROLI Axmedova Farzonabegim Saydullo qizi	11
4.	RESULTS OF CHEMICAL ANALYSIS OF «SPRING NO 6» IN GALLAOROL DISTRICT Mamarakhimov Oybek Muratovich, Tashpulatova Sabokhat Akbarovna, Khodiyeva Aziza Dilshod qizi	15
5.	ANA DIL SINIFLARINDA EĞİTSEL DIKTE VE ORGANIZASYONU Kutlimurod'un kızı Nigina Tukhtayeva	17
6.	FAMILY-MARRIAGE RELATIONS, PERIODS OF CRISIS IN THE FAMILY Avezov Olmos Ravshanovich, Shavkatova Shakhnoza Pulot qizi	21
7.	ONLINE DATA AND THEIR SECURITY SUPPORT Dadakhan Raimbayev	24
8.	TARIX DARSLARI JARAYONIDA O'QUVCHILARNING XOTIRASINI MUSTAHKAMLASH VA O'QUVCHIGA YONDASHISH BO'YICHA TEKNOLOGIYALAR. Jo'rayeva Munisa Majidovna	26
9.	PENITSILIN ANTIBIOTIGI Bobomurodova Dilbar Bobomurod qizi	30

ЛЭДИ DIOR

Хидоятова Гульноза Умедуллаевна

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7010206>

Аннотация: В данной статье рассматриваются создания сумки Леди Ди.

Ключевые слова: Королева, пошив, парижская мода, дизайнер, мир моды, гармония, фэшн-индустрия.

«It-bags» появляются каждый сезон у всех мировых брендов без исключения, но далеко не все способны подтвердить это почетное звание спустя годы. К Lady Dior это не относится: в 1995 году, когда аксессуар еще носил имя Chouchou, прямоугольной сумочкой дополнила свой образ Леди Ди, тем самым навсегда вписав ее в модную историю. Маленькая черная модель стала подарком принцессе от первой леди Франции Бернадетт Ширак по случаю приезда монаршей особы на выставку Поля Сезанна в Гран-пале.

С тех пор Диана с ней не расставалась и постоянно пополняла свою коллекцию «Леди». Ее фаворитами были модели из темной кожи: почти сразу после Парижа она отправилась с любимившимся аксессуаром в Бирмингем, затем в Аргентину, а в 1996-м пришла с маленькой темно-синей сумочкой на MET Gala. Это был тот самый бал, на котором Диана блистала в шелковой комбинации Dior Джона Гальяно и в роскошном чокере из нескольких ниток жемчуга, поддерживающих внушительных размеров сапфир. Забавно, что первое название сумочки Chouchou переводится как «любимчик». Ее создатель — «архитектор моды» Джанфранко Ферре, и Lady Dior – яркий пример его особого взгляда на наследие марки. Именно строгие геометрические линии сделали силуэт аксессуара узнаваемым, а тисненый орнамент повторяет узоры плетеных

стульев времен Наполеона III, которые Диор выставлял на каждом своем показе.

Даже четыре брелока, складывающиеся в название бренда, не просто декоративный элемент: они отсылают к любимым талисманам основателя Дома, известного своей верой в приметы. Lady Dior навсегда влюбила в себя модниц по всему миру, а лицом рекламных кампаний в свое время становились настоящие иконы стиля: Моника Беллуччи, Карла Бруни, Рианна и Марион Котийяр. Вместе с Saddle Bag Джона Гальяно сегодня это самый узнаваемый аксессуар бренда. Нынешний креативный директор Dior Мария Грация Кьюри решила доверить создание новых вариантов легендарной сумки 11 художницам (We should all be feminists!). Каждый элемент дизайна, цвет материалов, фурнитуру девушки интерпретировали по-своему: кто-то заменил кожаные ручки прозрачными пластиковыми, а привычный узор asannage — пестрым калейдоскопом геометрических фигур или золотой «чешуей».

Список литературы:

1. MacFarquhar, Neil Oscar night dress put Elie Saab on the map (англ.). SFGATE (5 мая 2002). Дата обращения: 15 декабря 2020.
2. Putz, Ulrik Libanons Designer Elie Saab: Mission Mode (нем.) (недоступная ссылка). Spiegel Online (2 ноября 2007). Дата обращения: 24 февраля 2013. Архивировано 14 октября 2008 года.
3. MacFarquhar, Neil. An unlikely couturier from an unlikely 'Paris' (27 апреля 2002). Архивировано 21 июля 2019 года. Дата обращения 3 апреля 2021.
4. Elie Saab (недоступная ссылка). The Fashion Model Directory. Дата обращения: 24 февраля 2013. Архивировано 22 апреля 2016 года.
5. Elie Saab (недоступная ссылка). Vogue Australia. Дата обращения: 24 февраля 2013. Архивировано 19 февраля 2017 года.

ТРУДНОСТИ ПЕРЕВОДА ЛИТЕРАТУРНЫХ ТЕРМИНОВ

Буриева Робия Отажоновна

Научный руководитель: PhD. Доц.

Обид Шофиев

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7010236>

Аннотация: В данной статье рассматриваются вопросы сложности литературного перевода объясняются высокой смысловой нагрузкой каждого слова художественного текста. Переводчику приходится не просто механически переводить текст, а воссоздавать каждую строчку заново, наполняя именно тем смыслом, который хотел вложить автор, при этом максимально адаптировано для русского читателя.

Ключевые слова: Перевод, переводческая деятельность, Собственно синхронный перевод.

В первую очередь сложности литературного перевода объясняются высокой смысловой нагрузкой каждого слова художественного текста. Переводчику приходится не просто механически переводить текст, а воссоздавать каждую строчку заново, наполняя именно тем смыслом, который хотел вложить автор, при этом максимально адаптировано для русского читателя. Сложность литературного перевода также обуславливается различным “видением мира” - специфическими для английского и русского языков способами его осознания и отражения. Это две европейские культуры, и они гораздо ближе, чем, например, культуры Египта и России, но все же существует такие особенности в быту и жизни общества, которые трудно понять читателю незнакомому с английской культурой³.

Краткий перечень основных трудностей литературного перевода применительно к англо-русскому художественному переводу выглядит следующим образом: Известные принципиальные различия английского и русского языков; Бытовые и социальные особенности жизни народов; Национальные фразеологизмы, фразовые глаголы; Игра слов; Необходимость нахождения середины между подстрочником и вольным переводом; Соблюдение стиля, культуры и эпохи; Так называемые “ложные друзья переводчика” - близкие по написанию или звучанию в языке оригинала и в языке перевода слова, отличающиеся своими значениями.

Огромное количество (по сравнению с русским) многозначных слов;

В поэтическом переводе к этому списку добавляются:

Необходимость рифмы, такта;

Сохранение авторского размера;

Критерии качественного литературного перевода

Французский гуманист, поэт и переводчик Этьен Доле (1509-1546) считал, что переводчик должен соблюдать следующие пять основных принципов перевода. В совершенстве понимать содержание переводимого текста и намерение автора, которого он переводит. В совершенстве владеть языком, с которого он переводит, и столь же превосходно знать язык, на который переводит. Избегать тенденции переводить слово в слово, ибо это исказило бы содержание оригинала и погубило бы красоту его формы. Использовать в переводе общеупотребительные формы речи; Правильно выбирая и располагая слова, воспроизводить общее впечатление, производимое оригиналом в соответствующей “тональности”.

В 1790 г. в книге англичанина А. Тайтлера “Принципы перевода” основные требования к переводу были сформулированы следующим образом. Перевод должен полностью передавать идеи оригинала. Стил и манера изложения перевода должны быть такими же, как в оригинале. Перевод должен читаться так же легко, как и оригинальное произведение. Несмотря на то, что эти принципы были сформулированы несколько веков назад, они являются полностью актуальными.

Вопрос степени близости перевода к оригиналу широко обсуждался еще переводчиками древности. Существует так называемая «Теория непереводаемости». По этой теории полноценный перевод с одного языка на другой вообще невозможен вследствие значительного расхождения выразительных средств разных языков; перевод является лишь слабым и несовершенным отражением оригинала, дающим о нем весьма отдаленное представление.⁶ Другая точка зрения, которой придерживается большинство исследователей, легшая в основу деятельности многих профессиональных переводчиков, заключается в том, что любой развитый национальный язык является вполне достаточным средством общения для полноценной передачи мыслей, выраженных на другом языке⁷. Это тем более справедливо в отношении русского языка - одного из самых развитых и богатых языков мира. Практика переводчиков доказывает, что любое произведение может быть полноценно (адекватно) переведено на русский язык с сохранением всех стилистических и иных особенностей, присущих данному автору.

Переводчик должен удовлетворить большому числу требований, чтобы создать текст, максимально полно представляющий оригинал в

иноязычной культуре. Среди таких критериев, конечно, следует назвать сохранение по возможности большого количества троп и фигур речи как важную составляющую художественной стилистики того или иного произведения. Перевод должен сигнализировать об эпохе создания оригинала. Есть случаи, когда переводчику нужны не только знания, но и особое мастерство. Писатель часто играет словами, и эту игру бывает непросто воссоздать. Вот английская шутка, построенная на каламбуре. Человек приходит на похороны и спрашивает: I'm late? И в ответ слышит: Not you, sir. She is. Английское слово late значит и 'поздний' и 'покойный'. Герой спрашивает: Я опоздал? А ему отвечают: нет, покойник не вы, сэр, а она. Как быть? По-русски игра не получается. Но переводчик вышел из положения: всё кончилось? – Не для вас, сэр. Для неё. Такие ловушки подстерегают переводчика на каждом шагу. Особенно трудно передать речевой облик персонажей. Хорошо, когда говорит старомодный джентльмен или взбалмошная девица – легко представить, как они говорили бы по-русски. Гораздо сложнее передать речь ирландского крестьянина по-русски или одесский жаргон по-английски. Здесь потери неизбежны, и яркую речевую окраску поневоле приходится приглушать. Недаром фольклорные, диалектные и жаргонные элементы языка многие признают совершенно непереводаемыми⁸.

Средства оформления информации в художественном тексте

Эпитеты – передаются с учетом их структурных и семантических особенностей (простые и сложные прилагательные; степень соблюдения нормативного семантического согласования с определяемым словом; наличие метафоры, метонимии, синестезии), с учетом индивидуализации и позиции по отношению к определяемому слову и ее функции;

Сравнения – передаются с учетом структурных особенностей, стилистической окраски входящей в него лексики;

Метафоры – передаются с учетом структурных характеристик, с учетом семантических отношений между образным и предметным планом;

Авторские неологизмы – передаются по существующей в языке перевода словообразовательной модели, аналогичной той, которую использовал автор, с сохранением семантики компонентов слова и стилистической окраски.

Повторы фонетические, морфемные, лексические, синтаксические, лейтмотивные – передаются по возможности с сохранением количества

компонентов повтора и самого принципа повтора на данном языковом уровне;

Игра слов, основанная на многозначности слова или оживлении его внутренней формы, - в редких случаях совпадения объема многозначности обыгрываемого слова в оригинале и переводе сохраняется и смысл, и принцип игры; в остальных случаях игра не передается, но может быть компенсирована обыгрыванием другого по значению слова, которое вводится в тот же текст;

Ирония – для её воспроизведения в переводе передается, прежде всего, сам принцип контрастного столкновения, сопоставления несопоставимого «Говорящие» имена и топонимы – передаются с сохранением семантики «говорящего» имени и типичной для языка оригинала словообразовательной модели, экзотичной для языка перевода; Синтаксическая специфика текста оригинала – наличие контраста коротких и длинных предложений, ритм прозы, преобладание сочинительной связи и пр. – передается с помощью грамматических соответствий;

Диалектизмы – как правило, компенсируются просторечной лексикой; жаргонизмы, ругательства передаются с помощью лексики языка с той же стилистической окраской. Конечно, все элементы формы и содержания не могут быть воспроизведены с точностью. При любом переводе неизбежно происходит следующее:

Какая - то часть материала не воссоздается и отбрасывается.

Какая-то часть материала дается не в собственном виде, а в виде разного рода замен/ эквивалентов.

Привносится такой материал, которого нет в подлиннике.

Поэтому лучшие переводы, могут содержать условные изменения по сравнению с оригиналом - и эти изменения совершенно необходимы, если целью является создание аналогичного оригиналу единства формы и содержания на материале другого языка, однако от объема этих изменений зависит точность перевода - и именно минимум таких изменений предполагает адекватный перевод. Все переводческие решения при переводе художественного текста принимаются с учетом узкого контекста и широкого контекста всего произведения. Это касается выбора вариантных соответствий и трансформаций.

Список литературы:

1. <https://studfiles.net/preview/6871868/page:7/>

2. <https://infourok.ru/nauchnaya-statya-trudnosti-perevoda-hudozhestvennoy-literaturi-2711253.html>
3. <http://znakka4estva.ru/dokumenty/inostrannye-yazyki-yazykoznanie/problemy-hudozhestvennogo-perevoda/>
4. https://revolution.allbest.ru/languages/00697212_0.html
5. <https://www.alba-translating.ru/ru/ru/articles/2015/fursova.html>
6. <https://портфолио-ученика.1сентября.рф/works/561716>
7. https://allbest.ru/otherreferats/languages/00666970_1.html
8. <https://studfiles.net/preview/1732215/page:84/>
9. <http://mirznanii.com/a/49638/problemy-khudozhestvennogo-perevoda>
10. Федоров А. В. Основы общей теории перевода (лингвистические проблемы)
11. <https://nsportal.ru/shkola/inostrannye-yazyki/angliiskiy-yazyk/library/2013/05/08/osobennosti-i-trudnosti-perevoda-s>

**DARYO OQIZIQLARINING HOSIL BO'LISHI VA DARYO OQIMINING
HOSIL BO'LISHIDA ULARNING ROLI****Axmedova Farzonabegim Saydullo qizi**

Qo`qon davlat pedagogika instituti talabasi

farzonabegimahmedova@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7022738>

Abstract: Ushbu maqolada daryo oqiziqqlarin hosil bo`lishi va daryo oqiziqqlarining daryo oqimini hosil bo`lishidagi roli haqida so`z boradi. Maqolada daryo oqiziqqlari, suv eroziyasi, yonbag`ir va o`zan eroziyasi, jarlik, karst hodisalari, denudatsiya jarayoni, transit, akkumulyatsiya, daryo yonbag`irlar oqimi, soylar haqida ma`lumotlar berilgan.

Key words: daryo oqiziqqlari, suv eroziyasi, yonbag`ir va o`zan eroziyasi, jarlik, karst hodisalari, denudatsiya jarayoni, transit, akkumulyatsiya, daryo yonbag`irlar oqimi, soylar

Daryo oqiziqqlari deb suv oqimi bilan birgalikda harakatlanadigan va o`zan hamda qayir yotqiziqqlarini hosil qiluvchi qattiq zarrachalarga aytiladi. Daryo oqiziqqlari suv to`plash havzasi yuzasidan va daryo tizimi o`zanlaridan bo`ladigan yuvilish hisobiga, boshqacha qilib aytganda, suv eroziyasi natijasida hosil boladi. Suv eroziyasi mahsulotlari daryolarni oqiziqqlar bilan ta`minlab turuvchi asosiy omildir. U yonbag`ir va o`zan eroziyasiga bo`linadi. Yonbag`ir eroziyasi daryolar o`zaniga kelib qo`shiladigan yuza suvlar ta`sirida yer yuzasining yuvilishi bo`lib, u yuza yuvilish va chuqurlik bo`yicha yuvilish ko`rinishlarida uchraydi. Chuqurlik bo`yicha yuvilishni o`pirilish va jarliklar hosil bo`lishi bosqichiga o`tishi jarlik eroziyasini keltirib chiqaradi. Bunday jarliklar daryo qirg`oqlarida va suvayirg`ich chizig`iga yaqin joylarda hosil boladi. Umuman olganda, jarlik hosil bo`lishi tabiiy sharoitlar, jumladan, yer yuzasini tashkil etgan jinslarning tarkibi bilan chambarchas bog`liq bo`lib, ko`chkin ketish, surilish natijasi hamdir. Daryo oqiziqqlarining hosil bo`lishida tabiiy va kimyoviy yemirilishlarning ham roli katta. Tabiiy yemirilish havo haroratining tebranishi bilan bog`liqdir. Quyosh radiatsiyasining miqdoriga bog`liq holda tog` jinslari kengayishi yoki torayishi mumkin. Malumki, turli jinslarning kengayish koeffitsientlari turlichadir. Mana shu holat tog` jinslarida yoriqlar hosil bo`lishiga, darz ketishiga sabab boladi. Tog` jinslarining darz ketgan oraliqlariga suv tushadi. Harorat pasaygach suv yaxlab, kengayadi. Kengayish natijasida jinslarning bo`laklarga ajralishi tezlashadi. Bu jarayon uzluksiz davom etadi. Bunday tabiiy yemirilish balandlik ortib borishi bilan kuchayib boradi, chunki baland tog`li hududlarda harorat keskin o`zgarib turadi. Kimyoviy yemirilishda asosiy o`rinlarni yer osti suvlari va havo egallaydi. Bu jarayon issiq va shu bilan birga nam iqlimli rayonlarda tez

kechadi. Kimyoviy yemirilishga ohaktoshlar, dolomitlar juda oson beriladi. Karst hodisalari kimyoviy yemirilishlar natijasidir. Tabiiy va kimyoviy yemirilishlar (nurashlar) ta'siriga uchragan jinslarning og'irlik kuchi, suv, shamol, muzliklar ta'sirida yonbag'irlarda siljishiga, harakatga kelishiga denudatsiya jarayoni deyiladi. Tog' qoyalarining qulashi, kochki ketishi, yonbag'irlarning surilishi kabi hodisalar denudatsiyaning ayrim ko'rinishlaridir.

Yuqorida aytilgan jarayonlarning hammasi daryo oqiziqqlari uchun mahsulot tayyorlaydi. Havzaga yoqqan atmosfera yog'inlari, erigan qor va muzlik suvlari ana shu mahsulotlarning bir qismini oqizib, daryoga keltirib quyadi. Daryoga keltirib quyilgan mahsulotlarning daryo suvi bilan birgalikda olib ketilishi tranzit deyiladi. Tabiiy, asosan relief sharoitlarining o'zgarishi tufayli suvning oqish tezligi kamayishi natijasida oqiziqqlarning cho'kib, yotqiziqqlar hosil qilishi akkumulyatsiya deb ataladi.

Yer sirtiga yoqqan yog'inlar, yani yomg'ir yoki qor hamda muzlikning yerilishidan hosil bo'lgan suvlar birdaniga daryo o'zaniga quyilmaydi. Ular dastlab yonbag'irlarda yuza oqimlar, jilg'alar ko'rinishida harakatlanadi. Jilg'alar birga qo'shilib, vaqtinchalik yoki doimiy oqib turuvchi soylar, kichik daryolarni hosil qiladi. O'z navbatida soylar va kichik daryolarning qo'shilishidan doimiy suv oqadigan daryolar hosil bo'ladi. Daryolarga yer osti suvlarining qo'shilishi ularning suvliligini yanada oshiradi.

Yuqoridagilardan xulosa qilib, daryolarga quyidagicha tarif berish mumkin: daryo deb, havzaga yoqqan yog'inlardan hosil bo'lgan yer usti va yer osti suvlari hisobiga to'yinib, tabiiy o'zanda oquvchi suv massalariga aytiladi. Yuqorida qayd etilganidek, daryo oqimi yomg'ir hamda tog'lardagi qor va muzliklarning erishi hisobiga hosil bo'ladi. Har ikki holda ham hosil bo'lgan suvning bir qismi yer ostiga shimiladi, bir qismi bug'lanadi, faqat qolgan qismigina oqim hosil bo'lishida ishtirok etadi. Yomg'irning yog'ishi yoki qor va muzlikning erish jadalligi, yer ostiga shimilish hamda bug'lanishning birgalikdagi jadalligidan katta bo'lgandagina oqim hosil bo'ladi. Yuqoridagi shart bajarilgandan so'ng hosil bo'lgan oqim yuza oqim yoki yonbag'irlar oqimi deyiladi. Bunda oqim juda kichik jilg'alar ko'rinishida bo'ladi. Ana shu kichik jilg'alar qo'shilib, vaqtinchali oqar suvlarni, ular esa, o'z navbatida, qo'shilib, o'zanda doimiy oquvchi soylarni hosil qiladi. Soylar suvining qo'shilishidan daryo oqimi hosil bo'ladi. Daryo oqimiga yer osti suvlari ham kelib qo'shiladi. Demak, daryo oqimi yer yuzasi va yer osti suvlarining yig'indisidan iborat bo'ladi. Yuqorida daryo oqimining hosil bo'lish jarayoni juda sodda ko'rinishda tasvirlandi. Lekin, aslida, daryo

oqimining hosil bo'lishi juda murakkab tabiiy jarayondir. Uning hosil bo'lishiga quyidagi tabiiy-geografik omillar ta'sir etadi:

- havzaning geografik o'rni,
- geologik tuzilishi,
- relyefi,
- iqlim sharoiti,
- tuproq va o'simlik qoplami,
- gidrografik sharoiti (muzlik, ko'l, botqoqlik) va boshqalar.

Daryo oqimining hosil bo'lishig'a yuqorida qayd etilgan tabiiy-geografik omillar majmui bilan bir qatorda, insonning daryo havzasidagi xo'jalik faoliyati ham jiddiy ta'sir ko'rsatadi. Sanab o'tilgan omillar faqat oqimning hosil bo'lishi va uning umumiy miqdoriga ta'sir ko'rsatibgina qolmaydi. Bu omillar daryo oqimining yil davomida va shuningdek, hududlar bo'ylab taqsimlanishiga ham ta'sir qiladi. U yoki bu omilning daryolarning shakllanishiga bo'lgan ta'sirini alohida ko'rsatish va uni tekshirish juda murakkab vazifadir. Chunki bu omillarning hammasi birgalikda harakat qiladi, ko'pchilik hollarda esa ular o'zaro bog'langan. Daryo oqimining hosil bo'lishiga havzaning relyefi bevosita va bilvosita ta'sir etishi mumkin. Relyefning oqimga bevosita ta'siri havzaning nishabligi orqali ifodalanadi. Agar havzaning nishabligi katta bo'lsa, oqim jadal suratda hosil bo'lib, uning daryo o'zaniga oqib kelish vaqti qisqaradi. Shu bilan birga yer ostiga shimilish va bug'lanishga ham kam miqdorda suv sarf bo'ladi. Havzaning, yonbag'irlarning nishabligi nisbatan kichik bo'lganda esa yuqorida bayon qilinganlarning aksi kuzatiladi. Ko'pchilik hollarda relyef havzada qor qoplaminin taqsimlanishiga katta ta'sir ko'rsatadi. Shamol ta'sirida do'ngliklarda, suvayirg'ichlarda qor kam to'plansa, aksincha, botiqliklarda ko'p to'planib, keyinchalik harorat ko'tarilgach, jadal suratda oqim hosil bo'lishini ta'minlaydi. Suv muvozanati elementlariga va ular orqali daryo oqimiga balandlik mintaqalari juda katta ta'sir ko'rsatadi. Ortiqcha va yetarli darajada namlikka ega bo'lgan tekislik hududlarida balandlikning uncha katta bo'lmagan o'zgarishi ham yog'in miqdoriga va daryo oqimiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Masalan, Valday tepaliklarida (dengiz sathidan 200-300 m) yillik yog'in miqdori 700 mm ga yetsa, u bilan yonma-yon joylashgan hududlar (Lovat-Ilmen past tekisligi) da 550 mm yog'in yog'adi. Shularga mos ravishda u yerlardagi oqim modullari 10-11 va 5-6 l/s•km² ni tashkil etadi. Tog'li hududlarda daryo havzasining suv muvozanati elementlari balandlik bo'yicha keskin o'zgaradi. Yillik yog'in miqdori tog' tizmasining o'rni va yo'nalishiga bog'liq holda, ma'lum balandlikkacha ortib boradi, shundan so'ng balandlik ortishi bilan yog'in

miqdori kamaya boradi. Masalan, Iliorti Olatovining shimoliy yonbag'irlarida yog'in miqdori 2250 m balandlikkacha ortsa, Jung'oriya Olatovida bu balandlik 3200-3400 mni tashkil etadi. Yog'in miqdoriga tog' yonbag'irlarining nam havo oqimi yo'nalishiga nisbatan joylashishi katta ta'sir ko'rsatadi. Masalan, Xisor tog' tizmasining janubi-g'arbiy yonbag'irlariga yiliga 1500-2000 mm yog'in yog'sa, Pomir tog'larining ichki hududlarida yillik yog'in miqdori atiga 400-600 mm ni tashkil etadi. Balandlikning ortishi yog'in turiga ham ta'sir etadi. Ma'lumki, balandlikka mos ravishda yog'inning umumiy miqdoriga nisbatan qorning hissasi ortib boradi. Bu esa, o'z navbatida, oqim koeffitsiyentining o'sishiga olib keladi.

References:

1. Чернышев А.А., Казаков С.Г. Влияние сельского хозяйства на параметры питания в Курской области. Материалы IV Всероссийской научно-практической конференции "Эколого-географические исследования в речных бассейнах". - Воронеж, 2014. 147-149.
2. Расулов А.Р., Хикматов Ф.Х., Айтбаев Д.П. Гидроогия асослари. - Т.: Университет, 2003. 327 б.
3. Расулов А.Р., Хикматов Ф.Х., Сув эрозияси, дарё оқизиқлари ва уларни миқдорий баҳолаш. - Т.: Университет, 1998. 92 б.

RESULTS OF CHEMICAL ANALYSIS OF «SPRING NO 6» IN GALLAOROL
DISTRICT**Mamarakhimov Oybek Muratovich¹**

(Doctor of Biology)

Tashpulatova Sabokhat Akbarovna²

(PhD student)

Khodiyeva Aziza Dilshod qizi³

(Bachelor degree student)

¹⁻²⁻³National University of Uzbekistan, Ecology Faculty, Uzbekistan

Tel: +99893 299 25 42; E-mail: sabo_8728@mail.ru

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7026779>

Abstract: The article contains the results of chemical analysis of the water of the spring (Spring No. 6) located in Gallaorol district of Jizzakh region. The spring water sample was examined by the analytical laboratory method, and the results of physical and chemical analysis of water, in particular, pH, SiO₂, dry residue, Ca²⁺, Mg²⁺, Fe, CO₃²⁻, HCO₃⁻, SO₄²⁻, Cl, NO₂, NO₃, total hardness, K, indicators such as Na, Mn, Pb, Cu, Cr, Zn, Ni, Co, As, CNS, Al were determined. And coordinates of the location of Spring No. 6 were obtained. The results of the chemical analysis were compared with the state standards of Uzbekistan, and the spring water was found to be chemically suitable for domestic and drinking purposes.

Key words: Spring water, chemical analysis, Gallaorol district, state standards, human health.

Water constitutes about 75% of the Earth's surface [1]. A spring is a point of exit at which [groundwater](#) from an [aquifer](#) flows out on top of [Earth's crust](#) ([pedosphere](#)) and becomes [surface water](#). It is a component of the [hydrosphere](#). Springs have long been important for humans as a source of [fresh water](#), especially in [arid](#) regions which have relatively little annual rainfall [2]. Most of Gallaorol district of Jizzakh region includes mountainous areas. Gallaorol is a district in Jizzakh region. Gallaorol is located in the western, southwestern part of the region. It borders Farish to the north, Jizzakh to the east, Bakhmal districts to the south, Samarkand region to the southwest and west. The area is 2.0 thousand km². Coordination indicators of the district N: 39° 59'17,5"; E: 67° 35'2,4" [3]. Buloq No. 6 located in the village of Gumsoy, Gallaorol district. 6 (coordinates N: 39° 56'35.6"; E: 067°18'58.2") is one of the main sources of water for the residents of this village.

Below, the results of the chemical analysis of the sample taken from this spring water are presented and analyzed. The pH indicator of Spring No. 6 is 7.8, which corresponds to the state standards of Uzbekistan (requirements for the quality

of domestic and drinking water - 6.00-9.00), and it is weak alkaline. The SiO_2 indicator of spring water is 1.2 mg/dm^3 , and the indicator is suitable in the state standards. The dry residue of spring water is 310 mg/dm^3 , and the state standards state that it should be 1000.0-1500.00 mg/dm^3 , which means that it also meets the requirements for this indicator. The amount of Ca^{2+} from cations is 56.1 mg/dm^3 , the amount of Mg^{2+} is 18.2 mg/dm^3 , Fe - $<0.05 \text{ mg/dm}^3$, and meets state standards. From anions, CO_3^{2-} - $<0.05 \text{ mg/dm}^3$, HCO_3^- - 176.9, SO_4^{2-} - 87.0, Cl - 7.09, NO_2 - 0.01, NO_3 - 0.8 mg/dm^3 , conforms to state standards. The dry residue of spring water is 4.3 mg-equiv/dm^3 , which meets the standard requirements.

The amount of K, Na, Mn, Pb, Cu, Cr, Zn, Ni, Co, As, CNS, Al was determined in the water of Spring No. 6 (Table 1).

Table 1.

Chemical analysis results of spring 6 (mg/dm^3)

No.	Chemical element	mg/dm^3	No.	Chemical element	mg/dm^3
1	K	4,5	7	Zn	0,03
2	Na	22,9	8	Ni	0,06
3	Mn	<0,05	9	Co	0,11
4	Pb	<0,02	10	As	0,1
5	Cu	0,01	11	CNS	9,7
6	Cr	0,03	12	Al	<10,0

Chemical analysis results (Table 1) Hygienic requirements and quality control for the supply of domestic drinking water to the state standards of Uzbekistan (UzDSt 951:2011) fully comply with the requirements of the State Standard of Uzbekistan, as well as drinking Hygienic requirements and quality control for drinking water fully comply with the requirements of the State Standard of Uzbekistan (UzDSt 0950:2011).

References:

- [1] Ibeneme, S.I. and et al. Assessment of the Chemical Characteristics of a Spring Water Source at Ife-Owutu, Ezinihite-Mbaise, Southeastern Nigeria. American Journal of Engineering Research (AJER). e-ISSN : 2320-0847 p-ISSN : 2320-0936 Volume-02, Issue-10, pp-282-290
- [2] [https://en.wikipedia.org/wiki/Spring_\(hydrology\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Spring_(hydrology))
- [3] <https://uz.wikipedia.org/wiki>

ANA DİL SINIFLARINDA EĞİTSEL DİKTE VE ORGANİZASYONU

Kutlimurod'un kızı Nigina Tukhtayeva

Nizami'nin adını taşıyan Taşkent Devlet

Pedagoji Üniversitesi öğrencisidir.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7028153>

Özet: Bu makale, 4. sınıf ders kitabının analizini, eğitsel diktenin içeriğini, görevlerini ve öğrencilerin bu tür dikte yoluyla edinmeleri gereken bilgileri sunmaktadır.

Anahtar kelimeler: 4. sınıf anadili ders kitabı incelemesi, anadil dersleri, dikte, eğitsel dikte, dikte türleri, içerik, öz ve önemi.

Özbekistan Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı I.A.Karimov, "Bağımsızlığın Eşiğinde Özbekistan" kitabından aldığı ülkeyi birleştirmesi gereken dil konusundaki konuşmasında anadilimiz hakkında diyor ki: anadilini bilen soy ağacını, köklerini bilmeyen, geleceği parlak, halkın dilini bilmeyen, dilini de bilmeyen bir insan. , annenin önemli işlevinin gerçek bir ifadesidir. Özbekistan Cumhuriyeti'nin ilk Cumhurbaşkanı I.A. Kerimov'un "Dil ülkeyi birleştirmeli" konulu konuşmasında, "Bağımsızlığın Eşiğinde Özbekistan" kitabından alınan "Dil, ülkeyi birleştirmeli" konulu konuşmasında, Anadilimiz: Köklerini bilmeyen, kendi dilini bilmeyen kişinin kendi dilini bilmediğinin doğru bir şekilde söylendiği görüşü, anadilin toplumdaki önemli işlevinin bir ifadesidir.

Dikte, dinlemek ve yazmaktır. Dikte, öğrencilerin sözlü ve yazılı konuşmalarını geliştirmede ve okuryazarlıklarını geliştirmede çok önemlidir. Okur, dikte yazma sürecinde hata yapmamaya çalışır. Hata yapmamaları fonetik, sözlük ve gramer bilgilerini ne kadar azalttıklarına bağlıdır. Yazım kuralları gramer olayları ile ilgilidir. Bu nedenle, okuryazar bir dikte yazabilmek için bazı gramer kurallarını bilmek gerekir.

İlköğretim sınıflarında dikte için bir metin seçerken, birkaç ilkeyi takip etmek gerekir:

1. Metin monolog bir konuşma biçimindedir. Alıntı, emir, giriş cümlesi, ayrı cümle, birleşik cümle içermemelidir.
2. Metnin boyutu 1-4. sınıfların okuma hızına göre olmalıdır.
3. Metnin içeriği çocukların yaşamlarıyla ilgili olmalıdır.
4. Dikte metni, okuyuculara şu veya bu hakkında bilgi verir.
5. Seçilen metin görsel ve sanatsal açıdan yüksek olmalı, çocukların duygularını etkilemelidir.
6. Metin eğitici nitelikte olmalıdır.
7. Metinde düzenlenen etkinlik en az 5-6 defa gerçekleşir.

İlköğretim sınıflarında, eğitici dikteler, bir yazım (imla) kuralıyla ilgili fonetik, fonetik ve morfolojik konuyu güçlendirmeye hizmet eder. Öğretmen ve öğrencilerin aktif katılımı ile sınıfta yapılır. Öncelikle öğrencilere güçlendirilmesi amaçlanan ortogram (örneğin x ve h harflerinin yazılması) hatırlatılır, bu harflerin katılımıyla kelimeler gösterilir, telaffuzu harfle karşılaştırılır, ve fark belirlenir. Öğretmen öğrencilerin bu tür kelimeleri yanlış yazmadıklarından emin ise onları yazmaya teşvik eder. Bazı durumlarda, dikte sırasında öğretmene, hecelemesi zor olan kelimeleri öğretmenden yazmasını isteme ve yazdıktan sonra, öğretmene bu kelimenin yazılışını netleştirmesini ve düzeltmesini isteme hakkı verilir. küçük hata. Bu yöntem, yazım becerilerini güçlendirmek, dil duyarlılığını artırmak ve öğrencinin hafızasını geliştirmek için kullanışlıdır.

Eğitici dikteler sınıfta farklı amaçlar için verilmektedir. Örneğin, yeni bir konu başlatıldığında bir dikte kaydedebilirsiniz. Bu durumda öğretmen bilinmeyen kelimelerin yazılışını tahtaya gösterir, sözlü olarak açıklar veya bazı öğrencilere yeni konuyu nasıl anladıklarını ve bununla ilgili yazım kurallarını sorar (bu sayede öğrencilere verilen bilgiler hatırlatılır) , ve sayı yazılır.

bir ortografik karakterin eğitim dikteleri;

2) teorik bilgiyi güçlendiren eğitim dikteleri;

3) konuşma geliştirmenin doğasında eğitim dikteleri.

Ortografik bir karakterin eğitim diktelerinde, öğrenciler öğretmenin talebi üzerine dersin aktif katılımcıları olurlar. Dersin amacı, öğrencilerin aktif düşünmesi, metindeki kelimelerin yazılışına bağımsız yaklaşımı temelinde gerçekleştirilir. Öğretmen, öğrencilerin yorumlarını ve görüşlerini takip eder ve bir hata görürse hemen düzeltir.

4. sınıfta düzenlenen geçici dikte, öğrencilerin yazılı olarak kelimeleri yanlış yazmalarını engeller ve yazım kurallarının bilinçli olarak azaltılmasında özel bir rol oynar. İşitme organı yoluyla alınan izlenimlerin yanı sıra, kelimelerin yapısı, dilbilgisi ve imla kuralları ile doğru telaffuz normları hakkında iyi bir bilgi gerektirir. Diktede, metni okumadan önce bir veya başka bir yazım kuralı açıklanır.

Örneğin, sözlü konuşmada, isimler genellikle kelimenin sonundaki lar ekindeki r'yi bırakma eğilimindedir. Ayrıca, -ar, -r sonekleri l ünsüzü veya -la son eki ile biten fiilin tabanına eklendiğinde veya çoğul eklerden sonra bir sesli harf geldiğinde, r ünsüzü her zaman açıkça telaffuz edilir (yani, her iki durumda da r yazılır) vurgulanır.

1. Babam öğretmendir. Okulda çalışıyorlar.

2. Çocuklar harika zaman geçirdiler. Çocukların kulaklarının altından ısıklık çaldı ve buzlu diliyle yüzlerini ve burunlarını yaladı. (F.M.)

Dikteyi sözlü olarak geçmek de mümkündür. Öğretmen, edebi telaffuz normlarını izleyerek cümleleri yavaşça okur, öğrenciler hecesi güçlendirilen kurala göre kelimeleri veya kelime kombinasyonlarını ayırt eder ve heceleri açıklanır.

Açıklamalı dikte Bu dikte türünde, yazılması zor olan kelimelerin yazılışlarını hatırlatarak ve vurgulayarak yazmak uygun olur. Açıklanan kelime, dikte yazıldıktan sonra açıklanır. Bu durumda kelimenin yazılışına önceden değinilmez, öğrenciler metindeki kelimeleri bildikleri kadar az yazarlar. Dikteden sonra öğretmen öğrencilere tek tek imlası dikkatli bir şekilde azaltılması gereken kelimeleri nasıl yazdıklarını sorar ve bazı aktif öğrencilere sözlü olarak açıklayarak veya düzelterek panoda göstererek yanlışları düzeltir.

Sonuç olarak, ilköğretim sınıflarındaki eğitici dikteler, bir yazım kuralıyla ilgili bir konuyu pekiştirmeye, öğrencinin zihnine aşılama ve onu yazılı olarak tutmayı öğretmeye hizmet eder. Herhangi bir yazma olgusunu azaltmak için sadece okuma ve ezberleme değil, aynı zamanda analiz ve sentez de uygulanır. Dilbilgisi ve imla olaylarının benzer ve farklı yönlerini belirlemek için karşılaştırma yöntemini kullanmak, kelimeleri ve kelime formlarını belirli gramer veya grafik gruplarına ayırmak, belirli sistemleştirme, açıklama ve kanıtlama alıştırmaları kullanmak önemlidir.

İlköğretim sınıflarında, eğitici dikteler, bir dilbilgisi ve imla kuralı ile ilgili konuyu güçlendirmeye ve bilgiyi belirlemeye, öğrencinin zihnine yerleştirmeye ve onu yazılı olarak tutmayı öğretmeye hizmet eder.

References:

Mirziyoyev Sh.M. Hep birlikte özgür, müreffeh, demokratik bir Özbekistan ülkesi inşa edeceğiz. Özbekistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı'nın göreve başlama törenine adanan Âli Meclisi'nin kamaralarının ortak toplantısında yaptığı konuşma. - T.: Özbekistan, 2016

Kerimov I.A. Yüksek maneviyat yenilmez bir güçtür. "Maneviyat" Taşkent.

2008. Sayfa 35

Kenjaeva M.A. O. Kurbanova. Anadilde öğretim metodolojisi. Çalışma Rehberi. – ISBN 978-9943-7649-3-4. Taşkent "Ekonomi-finans" 2021. - 220 s.

K. Kasımova, S.M. Atchonov, H. Ghulamova, Ş. Yoldosheva, Ş. Saryev Anadili öğretim metodolojisi (İlköğretim Fakültesi öğrencileri için ders kitabı): - T.: "YAYINCI", - 2009.

352 s.

Eğitim gelişimi. İlköğretim, "Sharq", 1999, 7. özel sayı.

Kasimova K. İlköğretim sınıflarında anadil öğretimi metodolojisi. -
Taşkent:

Öğretmen. 1985. Sayfa 48-52.

Ashrapova T. ve diğerleri. Anadilde öğretim metodolojisi. T. "Öğretmen",
1984. Sayfa 102-103.

Eğitim Kanunu T., 1997.

Ulusal personel eğitim programı T., 1997.

Mirzayev I. Ders analizi, T., "Öğretmen", 1980. Sayfa 19-21.

Umarova M. Kitap okumak. 3. sınıf için ders kitabı. -Taşkent: Yeni
yüzyılın nesli.

2003.

FAMILY-MARRIAGE RELATIONS, PERIODS OF CRISIS IN THE FAMILY

Avezov Olmos Ravshanovich¹

Associate Professor of
olmosavezov85@gmail.com

Shavkatova Shakhnoza Pulot qizi²

Student of the Faculty of Pedagogy
shahnozashavkatova20@gmail.com

¹Bukhara State Pedagogical Institute

²Bukhara State University

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7030512>

ANNOTATION

The article contains information about the family and the relationship between husband and wife in the family. Information about the stages of crisis in the family, the causes of crises is given. The importance of the couple's relationship in the strength of the family is highlighted.

Key words: Family, crisis, marriage, homeostasis, destructive system, constructive system.

Introduction:

Family is a unique social unit, based on the union of husband and wife, kinship relations, unity of domestic life, moral and legal responsibility and upbringing of children by parents established by society, and children's own parents. has certain obligations. The basis of this relationship is the husband-wife relationship. Therefore, in all the developed countries of the world, special attention is paid to studying the characteristics and condition of husband-wife relations, which are the main link of the system of marriage-family relations, in the work related to solving and researching marriage-family problems. Because the correct organization of the relationship between these two members of the family is the basis for good interpersonal relations between other members of the family, for a positive psychological environment to prevail in the family, and for the successful performance of the family's social functions in front of society. and vice versa, deterioration of relations between husband and wife can lead to deterioration of interpersonal relations between other members of the family

The main part

Marriage - in the development of family relations, the mutual relations of husband and wife, the positivity of these relations, mutual understanding of the spouses, emotional aspirations for each other, respect for each other, their

satisfaction with their marriage, and the strength of the family, etc. are important psychological factors.

Crisis (Greek krisis - a place where a solution is returned) is a crisis, a breakdown of discipline in a quiet place, a difficult transition period, a sudden strong excitement in something, a strong difficulty in something. A crisis situation is a situation of both emotional and mental stress, a situation that requires a big change from a person and others in a short period of time.

A family crisis is a situation in the family environment, characterized by a disciplinary disruption in the homeostatic process, and disappointment in managing the family. It becomes impossible to solve a new difficult situation with the old used methods. During the family crisis, two potential systems can be developed for the future development of the family:

1. Destructive - leading to disciplinary breakdown in family relations and endangering its existence;
2. It includes the use of potential opportunities in the transition of the constructive (constructive) family to a new level;

The period of family crisis is the most difficult moment that happens between every husband and wife. During this period, it is the main task for the husband and wife not to forget that there will always be resentment, unrest, tears, nervousness and reconciliation with everyone and that this is transitory. It is necessary for both husband and wife to remember that everyone has this period and should not forget its transience, the main task should be to get out of the mill of the crisis safely and whole. But this is not a simple task and not everyone can do it. Whoever succeeds in this will start a long and happy career as in fairy tales

Results and discussion

As a result of the observed experiences and studies, several stages of the family crisis were studied. These are the following:

1. The first crisis - pregnancy and childbirth;
2. The second crisis - the child's speech;
3. The third crisis - when the child begins to communicate with others and establish a relationship, that is, he goes to school and kindergarten.
4. The fourth crisis - the child reaches adolescence;
5. The fifth crisis - when the child grows up and leaves the family;
6. The sixth crisis - the child's marriage (appearance of the bride or groom in the house);

7. The seventh crisis - . the beginning of the period of climax (menstruation) in a woman's life;
8. Eighth crisis - decline of sexual activity in men;
9. The ninth crisis - turning parents into grandparents;
10. The tenth crisis is the death of one of the spouses.

According to statistics, marriage breakdowns occur a lot after 1 year of marriage.

CONCLUSION:

It should be noted that family crises, like the crises of youth, are repeated in everyone. But getting out of this crisis and going through it is manifested in different ways for everyone. The positive impact of the crisis depends on the strength of the couple's relationship and their will power. The family is the foundation of the society, it is in the hands of the members of this family to make it beautiful and meaningful.

References:

- 1.G.Corey. Theory and Practice of Group Counseling. Brooks/Cole Publishing Company 2005
- 2.K.Nelson-Jones. The theory and practice of counseling. Cassell, 1995
- 3.U.M. Roziyev "Psychological consultation and psychocorrection"
- 4.G'.Shoumarov "Family Psychology"
- 5.Z.Ibodullayev "Medical psychology"
- 6.Vasila Karimova "Family Psychology"
- 7.<http://www.ziyo.net>
- 8.<http://www.koob.ru/news>
- 9.www.academic.ru
- 10.<http://www.bookap.by.ru>
- 11.<http://psylib.org.ua/index.html>

ONLINE DATA AND THEIR SECURITY SUPPORT

Dadakhan Raimbayev

Karakalpak State University

Karakalpak philology and journalism

student of the 4th stage of the faculty

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7030843>

Annotation: this article is written about the protection of information and information on the internet from various cyber attacks and its security.

Keywords: cyber, security, electron government, information :

Today, along with the expansion of relations in the field of informatization in our society, new social relations aimed at preventing offensive offenses in this area in our country have become one of the pressing issues of ensuring information security. State institution of the Center for information security under the Ministry of development of information technologies and communications of the Republic of Uzbekistan on measures for the further development of the National Information and communication system of the Republic of Uzbekistan of the president of the Republic of Uzbekistan dated June 27, 2013 119 - It was organized in accordance with the decisions of the Cabinet of Ministers of the Republic of Uzbekistan dated September 16, 2013 No. 250 on measures to organize the activities of the Center for the development of the electronic government system and the Center for information security under the state committee for communication informatization and telecommunication technologies of the Republic of Uzbekistan. The Information Security Center is the only state institution in Uzbekistan for technical and consultative assistance in ensuring information security in the collection and analysis of information on computer phenomena. Sources may be accidental and intended to prevent application failures in the supply failure of technical means failure of qualifications or user errors are considered random surpluses. The appointment is carried out in order to damage the information reserves. They are active and inactive. Inactive threats include aspirations for unauthorized use of information reserves without affecting their functions. Active threats aimed at disrupting the functioning of the system's substances by influencing the information reserves on technical and software tools are the easiest way to eliminate this risk in advance and apply precautions against it. From this point of view, both in terms of ensuring information security and in relation to the industry, the identification of sources of patency order and numerous coding of protective measures are among the primary tasks. Sources of threat to information security are divided into internal and external sources. Experts admit that the actual

problem of information security was caused mainly by external sources, since today information is mentioned as the main means of the struggle for ownership of the modern world. In such a situation, Information Technology and information management are literally benefits from the use of this advantage in themselves by highly developed countries in the way of influencing social consciousness. The emergence of the information space has led to the emergence of parties who want not only to take place, but also to control and control the processes taking place in it. The tool for the struggle of orders is also an information weapon, which analysts call tools that mentally affect people and allow control over them computer viruses logical bomb in telecommunication networks, referring to such costs as falsification of information in the management of devices suppressing information exchange in the state and military spheres. The main means of influence of threats to information security are one-time Organization shares long-term propaganda companies ideological style cultural expansion information blockade natural mental information impact tools. Mental infarmactional media and global influence are carried out through the means of discrimination, and instilling distrust in the internal policy of the state stabilization of the internal social political situation in the eyes of the opposition mood among the population even the incitement of people to rebellion can have natural negative consequences. It is impossible to completely limit or control the means of mental informational influence on the globalized information field democratic governance the diversity of opinions does not allow this. In fact, every information that is being distributed must be checked over and over again. But reality does not allow this mirage to be realized. Hence the proverb that sought other solutions to the problem.

References:

- 1.Modern internet journalism” Turayev Nurbek
- 2.Social Institute of journalism “ Fayzulla Muminov
- 3.Online Journalism and media” Nargiz Kasimova
- 4.Audiojournalism” Amirullo Karimov

**TARIX DARSLARI JARAYONIDA O'QUVCHILARNING XOTIRASINI
MUSTAHKAMLASH VA O'QUVCHIGA YONDASHISH BO'YICHA
TEXNOLOGIYALAR.**

Jo'rayeva Munisa Majidovna

Qashqadaryo viloyati Yakkabog' tuman
XTB ga qarashli 2-umumiy o'rta ta'lim maktabining
tarix fani o'qituvchisi
91-634-20-06.
<https://doi.org/>

Annotatsiya. Darsda yangi o'quv materialini chuqurroq o'zlashtirishning muhim sharti va vositasi – o'rganiladigan faktlar va umumiy xulosalarni muntazam ravishda xotirada mustahkamlab borishdir. O'quvchilarning har qaysi darsda o'rganiladigan materialni o'sha darsning o'zida ikkinchi marta idrok qilib va tushunib olishlari materialni xotirada mustahkamlash deb ataladi.

Kalit so'zlar. Myunser Frankenxauen shahri, reproduktiv, Markaziy Osiyo, krepostnoylar, feodallar, o'rta asr shaharlari, iqtisodiy va siyosiy hayot, qo'zg'olon.

Tarix darslarida yangi materialni xotirada mustahkamlashning asosiy maqsadi – o'rganiladigan dalillarni, sanalarni, tarixiy arboblarning ismini, geografik nomlarni, tarixiy tushunchalarni o'quvchilarning puxta va ongli ravishda bilib olishlariga yordam berish, shularni o'zlashtirishda kamchiliklar bo'lishiga yo'l qo'ymaslik, yangi o'rganiladigan materialni ilgari o'zlashtirilgan material bilan yaxshiroq bog'lash, darsda o'rganiladigan materialni o'quvchilar qay darajada o'zlashtirayotganini tekshirish va shu bilan ularning darsda diqqat – e'tiborlarini kuchaytirishga yordam berishdir. Psixologiya fanida ta'kidlanishicha, o'rganiladigan dalil va hodisalar shu darsning o'zida o'quvchilarga yana bir marta eslatilmasa, ayniqsa tez unutiladi. Binobarin, yangi materialni o'rganish jarayonidayoq bilimlarning o'quvchi xotirasida yaxshi saqlanib qolishiga yordam beradigan sharoitlar yaratish, yangi bilimlarni eski bilimlar bilan, ma'lum bo'lmagan narsalarni ma'lum bo'lgan narsalar bilan bir – biriga bog'lab, o'quvchilar xotirasida endigina paydo bo'layotgan va hozircha hali zaif holda bo'lgan bu bog'lanishlarni mustahkamlash, keyin esa qo'shimcha usullar yordamida ularni o'quvchilarning yanada chuqurroq esda olib qolishlarini ta'minlash uchun o'quvchilardagi mavjud bilimlarni ishga solish zarur. Xotirada mustahkamlash ishga yangi materialni o'rganish bilan chambarchas bog'langan bo'lib, yangi materialni o'rganish jarayonida, shuningdek, dars oxirida tashkiliy suratda o'tkaziladi. VI – VII sinflarda esa bu ishni, odatda, dars davomida ham, dars oxirida ham olib borish kerak. Tarixiy

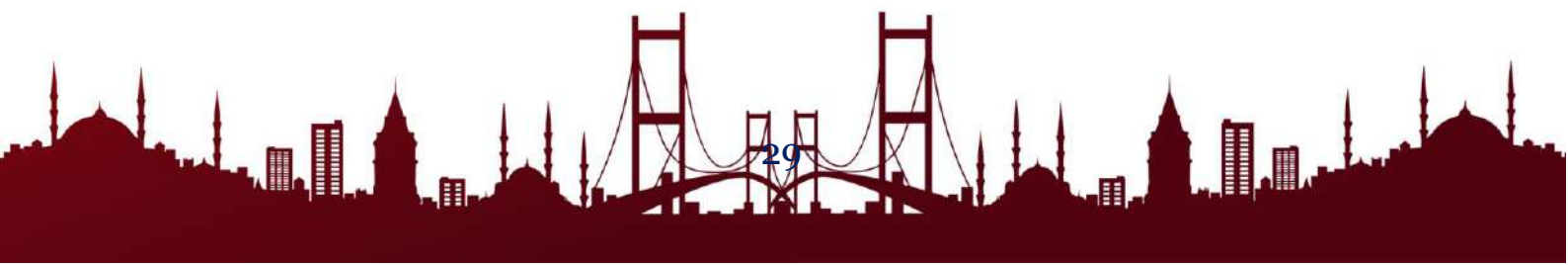
materialni xotirada mustahkamlash usullari quyidagicha: Masalan, VI – VII sinflarda hozirgina o'rganilgan materialning mazmuni yuzasidan dars oxirida suhbat olib borish usuli keng tarqalgan. Lekin bu suhbatda mazkur yangi materialning hammasini gapirib o'tish noto'g'ri bo'ladi. Eng murakkab va muhim masalalarni tanlab olib, o'shalar haqida so'z yuritish zarur. Xotirada mustahkamlanadigan masalalar, avvalo, o'rganilayotgan materialning mazmuniga qarab tanlanadi. Agar o'qituvchi bayon qilgan material siyosiy tarixga doir voqealarning tasviriy hikoyasi xarakterida bo'lsa, uni xotirada mustahkamlash vaqtida, ba'zan hikoya mazmunining eng muhim qismi rejasini tuzish, ba'zan esa voqealarning (masalan, qo'zg'olonlar va urushlarning) sabalari, o'qibatlar va ahamiyatini faqat tahlil qilib chiqish kifoya qiladi. Agar yangi materialda jamiyatning iqtisodiy va siyosiy hayotidagi murakkab jarayonlar bayon etilgan bo'lsa, uni xotirada mustahkamlash vaqtida tarixiy jarayonning hamma asosiy tarkibiy qismlarini va ular o'rtasidagi sabab – natijali bog'lanishlarni o'quvchilarga birma – bir eslatish kerak. Xo'jalik taraqqiyotining yangi xususiyatlarini va shaharning qishloqdan farqini aytib berishni talab etuvchi savollar o'rganilgan materialni xotirada mustahkamlashga qaratilgan bo'lib, ilgari o'zlashtirilgan bilimlar bilan yangi bilimlarni bir – biriga bog'lovchi halqa bo'lib xizmat qiladi, shuningdek, ular o'quvchilarning tafakkurini o'stirish vositasi hamdir. Bir qancha hollarda, materialni xotirada mustahkamlash uchun beriladigan topshiriqlarga hujjatdan olingan kichikroq parchani tahlil qilishni yoki o'rganilgan materialdagi muhim masalalar yuzasidan bilishga undaydigan mashq bajarishni kiritish ma'quldir. Masalan, yuqorida tahlil qilib ko'rib chiqilgan darsda, o'rta asr shaharlarining dastlabki o'sishiga yordam bergan sharoitlarni o'quvchilarning yodida yaxshi qoldirish uchun ularga quyidagi mashqni berish mumkin. “Hujjatlarda aytilishicha, bir qancha yangi shaharlarining dastlabki senyorlari (shahar bino qilingan yerlarning egalari) shu shaharlarga ko'chib kelgan odamlarni... ular orasida qishloqlardan – o'z feodallaridan qochib kelgan krepostnoylar bo'lishiga qaramay. Shahar yer soliqlarini to'lashdan ozod qilardilar. Bu dalillarning sababini aytib bering”. Agar o'quvchilar o'qituvchining tushuntirishlarini yetarli diqqat – e'tibor bilan tinglashga hali odatlanmagan bo'lsalar va darsning asosiy mazmunini gapirib berishga qiynalsalar, o'tilgan darsni xotirada mustahkamlash vaqtida ular oldiga o'qituvchi so'zlab bergan asosiy dalillarni takror aytib berishni talab etuvchi savollar qo'yish foydalidir. Bunda o'quvchilar dalillarni ularning o'zaro bog'lanishlari va munosabatlari bilan ko'rsatib, ular haqida zarur xulosalar chiqarishlari lozim. Shu bilan birga, o'quvchilarning o'z javoblarini hozirgina

o'rganilgan materialni aynan so'zma - so'z takrorlashga aylantirib yubormasliklariga harakat qilish kerak. O'quvchining materialni bayon qilish yo'lini materialning dastlabki bayonidan burmuncha boshqacharoq yo'lga burib yuborish o'qituvchining mahoratiga bog'liqdir. Masalan, o'qituvchi xalifalik mamlakatlarida fan va san'atning rivojlanishi to'g'risidagi materialni xotirada mustahkamlash vaqtida VII sinf o'quvchilari oldiga uni oddiygina qayta gapirib berish o'rniga Markaziy Osiyo xalqlarining, shu bilan birga boshqa Sharq xalqlarining jahon madaniyatiga qo'shgan hissasini aytib berishni vazifa qilib qo'yishi mumkin. Butun mavzuning materialini takrorlash va xotirada mustahkamlash vaqtida o'quvchilarga o'rganilgan hodisa qanday sodir bo'lganini va uning rivojlanishidagi ma'lum bosqichlarni esga olishni yoki bir turli dalillar o'rtasidagi o'xshashlik va farqlarni ko'rsatib berishni, o'rganilayotgan voqealarning boshqa mamlakatlar va xalqlar tarixidan ma'lum bo'lgan voqealar bilan sinxronligini aniqlashni taklif qilish mumkin. Lekin o'quvchilardan samarali fikrlashni talab etuvchi bunday savollarni o'rta qo'yish dalillarni takror aytib berishni talab etadigan savollar berishni mustasno qilmaydi, chunki bunday savollar o'sha dalillarni va ular o'rtasidagi muhim bog'lanish va munosabatlarni bolalarning esida yaxshi qoldirishga, ularning o'zlashtirishini tekshirib ko'rishga yordam beradi. Shunday qilib, materialni xotirada mustahkamlash vaqtida oddiy takrorlash (reproduktiv) va samarali fikr yuritish (produktiv) xarakteridagi javoblar qaytarishni talab etadigan savollarni o'quvchilarga joyiga qarb aralash berib borish kerak. O'quvchilarning o'qituvchi hikoyasi yuzasidan reja tuzishlari, sinf doskasida va o'z daftarlarida murakkab bo'lmagan xronologik va sinxronik jadvallar tuzishlari yangi materialni esda saqlab qolishlariga yordam beradi. O'quvchilarning makon tasavvurlarini kengaytirish va mustahkamlash uchun darsda kontur xaritadan osonroq mashqlar o'tkazish foydalidir. O'quv suratining mazmunini esda yaxshi qoldirishni ham, odatda, yangi materialni o'rganisgda beriladigan savollarni oddiygina takrorlashdan iborat qilib qo'yish yaramaydi. Bu paytdagi savollar o'rganiladigan hodisalar o'rtasidagi yangi bog'lanish va munosabatlarni o'quvchilarga ko'rsatib beradigan va ularning suratni mustaqil tahlil qilish uchun o'z bilimlarini tatbiq eta bilishlariga yordam baradigan savollar bo'lishi kerak. Masalan, Germaniyada dehqonlar urushi o'tilayotgan darsda "Myunser Frankenxauen shahri yaqinida" nomli texnika vositasi o'rqali ko'rsatiladigan yoki devorga osib qo'yiladigan ko'rgazmaning mazmuni tahlil qilinadi. Bu surat mazmunini xotirada mustahkamlash vaqtida o'quvchilarga dehqonlarning yengilish sabablarini eslash va surat mazmuni asosida umumlashtirishni taklif

qilish mumkin. O'rganilgan yangi materialning xotirada mustahkamlashning samarali vositasi jadvallardan foydalanishdir. "Franklarda davlatning tashkil topishi" mavzusi o'tilayotgan darsda darslikdagi "VI asrda franklar davlati" jadvalini tahlil qilish yangi materialni xotirada mustahkamlash vositasi bo'lib xizmat qila oladi.⁹ Tajriba shuni ko'rdatdiki, mavzuni o'rganishga kirishilganda sinf o'quvchilariga: dars davomida yoki oxirida yozma topshiriq bajarishlari lozimligi aytilsa, ularning darsga diqqat – e'tibori, bilish faolligi va yangi materialni o'zlashtirishi oshadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Azizxojayeva N.N. Pedagogik mahorat va pedagogik texnologiyalar. T., 2004.
2. Karimov I.A. «O'zbekiston XXI asrga intilmoqda» T., «O'zbekiston» 1999 yil.
3. www.ziyouz.com

PENITSILIN ANTIBIOTIGI

Bobomurodova Dilbar Bobomurod qizi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7038368>

Annotatsiya:

Ushbu maqolada penitsilin antibiotigining kashf etilishi, organizmga yuborilganda bajaradigan vazifasi, salbiy va ijobiy holatlar. Uning kimyoviy formulasi haqida. Penitsilin tibbiyotda qo'llanilgan birinchi antibiotik hisoblanadi. U tabiiy va yarim sintetik antibiotik hisoblanib Penitcilium turkumiga mansub zamburug'lardan olinadi.

Kalit so'zlar: Penitsilin , Penitcilium guruhi, benzilpenitsilin, saramas, skarlatina, fenoksimetilpenitsilin, betta laktam, tiazol

Penitsilin guruhi antibiotiklari qo'llashda bakteriyalarni ularga nisbatan ta'sirchanligi o'rganiladi va shifokor maslahati bilan ishlatiladi. Penitsilin eng birinchi kashf qilingan va omma orasida keng tarqalgan antibiotik hisoblanadi. Uni 1928-yilda ozuqviy mog'orni o'rganayotgan va unda bir guruh mikroblar yo'qligini aniqlagan bakteriolog Aleksandr Fleming kashf etadi. Faqatgina 1941-yilga kelib A. Fleming va ingliz patolog X.Ftori uni mog'or zamburug'ining bulon filtridan ajratib oladilar va yuqumli kasalliklarni davolashdagi samaradorini kasht etganliklari uchun Nobel mukofotaiga sazavor bo'ladilar. Ikkinchi jahon urushi boshlanmagunicha bu kashfiyotning ahamiyati ommaga ma'lum bo'lmagan. Lekin uni ommaviy tarzda ishlab chiqarishni 1948-yilda Endryu J. Moyer patentlaydi. Endru J. Moyer doktor Xitlin yordami bilan penitsilin hosilini 10 barobargacha oshirishga muvofiq bo'ladilar.

Penitsilinni organizmga ta'siri: Tabiiy penitsilinga benzilpenitsilinning kaliy va natriyli tuzi, bitsilin 1,3,5, fenoksimetilpenitsilin kiradi. Penitsilin malekulasining asosiy qismini 6-aminopenitsilin kislota tashkil etadi U betta laktam va tiazolin halqalaridan tashkil topgan murakkab geterosiklik birikma hisoblanadi. Tabiiy penitsilin stafilakokk sterptokokk, pnevmakokk, gonokokk, meningokokklar, gazli gangrena , qoqshol, botulizm, kuydirgi, difteriya, zaxm kabi kasalliklarning qo'zg'atuvchilariga juda kuchli ta'sir ko'rsatadi. . Shuning uchun u pnevmoniya, septik endokardit, jarohatlanish oqibatida kelib chiqqan kasalliklar, saramas, peritonit, sistit, osteomiyelit, difteriya, skarlatina va boshqa kasalliklarda qo'llanadi. Hozirgi kunda yarim sun'iy penitsilinning bir qancha avlodi olingan. Ular antibakterial xossasi, penitsilinzaga chidamliligi va boshqa xossalari bilan farqlanadi. Yarim sun'iy penitsilinning zaharliligi kam va organizmdagi suyuqlik va to'qimalarga oson so'riladi. Penitsilinnng antibakterial ta'sir mexanizmi, hujayra devori sintezining buzilishi bilan bog'liq bo'lib, bunda

peptidoglikam (murein) moddasini sintez qiluvchi reaksiya to'sib qo'yiladi. Shu sababli penitsilin guruhi dorilari, asosan, o'suvchi bakteriya hujayralariga ta'sir qiladi. Shu bilan birga ma'lum bir bakteriyalar hujayra devorining sintezi buzilsa ham o'z hayot faoliyatini saqlab qoladi.

Pediatriya sohasida penitsilin bilan davolash quyidagi hollarda buyurilishi mumkin: septikopiemiya, yangi tug'ilgan chaqaloqlarda kindik atrofi sepsisi, yangi tug'ilgan chaqaloqlarda yoki yosh bolalarda otit va pnevmoniyada, yiringli plevrit va meningitda foydalaniladi. Penitsilin kukun shaklida chiqariladi va ineksiyadan oldin eritma ko'rinishiga keltiriladi. Ineksiya mushak ichiga, teri ostiga, tomir ichiga kiritilishi mumkin va albatta ingolatsiya va tomchi ko'rinishida qo'llaniladi.

Tabiiy penitsilinlar tanaga yumshoq ta'sir ko'rsatadi. Vaqt o'tishi bilan bakteriyalar tabiiy penitsilinlarga chidamli bo'lib qoladi va farmatsevtika sanoati yarim sentetik penitsilinlarni ishlab chiqa boshladi. Bular ampisilin oksitsellin, ampioks.

Penitsilinning asosiy preparatlaridan biri fenoksimetilpenitsilin pnevmoniya, bronxit, tonzillit, stomatit, xo'ppoz, furunkuloz, kuydirgi, difteriya, limfa tugunlarining yallig'lanishi, sifiliz gonoreya va boshqa kasalliklarni davolashda ishlatiladi. U oshqozon tomonidan tez so'rilib, qon plazmasiga 40-50 daqiqada yetib boradi. U asosan siydik bilan tashqariga chiqariladi. kattalar va 14 yoshdan oshganlar o'smirlar uchun ovqatdan 40-60 daqiqa oldin kuniga 2-3 marta 0.5-1 grammdan beriladi. Bir yoshli bolalarga kuniga 1 marta 10-15mg/kg, bir yoshdan 6 yoshgacha bo'lgan bolalar 15-20mg/kg.

Nojo'ya ta'siri: oshqazon-ichak traktining buzilishi, disbakterioz, teriga allergik reaksiyalar anafalitik shok kabilarni keltirib chiqaradi. Fenoksimetilpenitsilindan ikki hafta davomida uzoq muddatli foydalanish bilan allergik ta'sirlar bo'lishi mumkin: kon'yunktivit urtiker, qo'shma og'riqlar. Ovqat hazm qilish tizimida ko'ngil aynishi, diareya qusish va ko'ngil aynishi kabi holatlar kuzatiladi.

Xulosa: Penitsilin va uning hosilalari hozirgi kundagi eng ommabop va tez ta'sir qiluvchi antibiotik hisoblanadi. Penitsilin Penitcilium guruhi antibiotiklari tarkibiga kirib dastlab mog'or zamburug'idan ajratib olingan. Hozirgi kunda tibbiyotda tabiiy va yarim sun'iy foydalaniladi. Tabiiy penitsilinlar tanaga yumshoq ta'sir etadi. Penitsilinning asosiy preparatlariga fenoksimetilpenitsilin, benzilpenitsilinning kaliy va natriyli tuzi kiradi.

Foydanilgan adabiyotlar:

1. Bioorganik kimyo A.G. Mahsumov, A.J. Jo'rayev.-T.: O'zbekiston Milliy ensiklopediyasi, 2007. 400. B

DEVELOPMENT OF PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN MODERN SCIENCES

International scientific-online conference

2. Arxiv.uz

